

(7%); 6) food and drink brands (5%). The translator tends to balance foreignized elements with additional lexical units, explanations and descriptions. The prevailing translation techniques in all thematic groups of foreignized lexical units are borrowing (pure

and naturalized) and amplification (in the TT or in the form of footnotes). Prospects for further scientific research involve establishing the correlation between translation strategies of domestication and foreignization in American university discourse.

REFERENCES:

1. Venuti L. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London & New York, 1995. 352 p.
2. Krings H.P. Translation problems and translation strategies of advanced German learners of French. / *J. House, & S. Blum Kulka (Eds.), Interlingual and intercultural communication*. Tübingen, 1986. Pp. 263–275.
3. Loescher W. Translation performance, translation process and translation strategies. Tübingen : Guten Narr, 1991. 307 p.
4. Venuti L. Strategies of translation. / In M. Baker (Ed.), *Encyclopedia of translation studies*. London and New York, 1998. Pp. 240–244.
5. Molina L. & Albir A. Translation Techniques Revisited: A Dynamic and Functionalist Approach. *Meta: Journal des traducteurs*. 47.498. 10.7202/008033ar, 2002. Pp. 498–512. URL: https://www.researchgate.net/publication/272899204_Translation_Techniques_Revisited_A_Dynamic_and_Functionalist_Approach.
6. Arutyunova N.D. Discourse. *Linguistic encyclopedic dictionary*. Moscow, 1990. Pp. 136–137.
7. Parulina I.I. University Discourse: Corpus Compilation (A Case Study of the Secret History by Donna Tartt). *Bulletin of the South Ural State University*. Ser. Linguistics. 2016, Vol. 13, No. 2, pp. 70–74 (in Russ.). DOI: 10.14529/ling160213
8. Tartt D. *The Secret History*. London, 1992. 630 p.
9. Tartt D. *The Secret History*. Kharkiv, 2017. 560 p.
10. Edemariam A. *The Guardian* (2004). URL: <https://www.theguardian.com/books/2004/oct/02/featuresreviews.guardianreview37>.

УДК 316.772.2

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.15.30>

ВЕРБАЛЬНІ ЗНАКИ КОМПЛІМЕНТУ В КООПЕРАТИВНІЙ СТРАТЕГІЇ В РАМКАХ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ

VERBAL SIGNS OF A COMPLIMENT IN A COOPERATIVE STRATEGY WITHIN THE OFFICIAL BUSINESS DISCOURSE

Рейда О.А.,

orcid.org/0000-0003-2227-7994

старший викладач кафедри іноземних мов

Білоцерківського національного аграрного університету

Івлєва К.С.,

orcid.org/0000-0002-9539-4086

старший викладач кафедри інтелектуальних комп'ютерних систем

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Гулієва Д.О.,

orcid.org/0000-0001-8310-745X

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри інтелектуальних комп'ютерних систем

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

У статті наведено опис компліментів та їх вербальних знаків у англійській мові. Особливо проаналізовано явище компліментів в кооперативній стратегії в рамках офіційної комунікації на матеріалі англо-американського кінодискурсу (комедія-драма “The Intern”).

Визначено основні критерії класифікації компліментів та наголошено на тому, що окремим аспектом вивчення компліментів є зіставний аналіз комунікативного акту в різних лінгвокультурах (українській та англійській, російській та англійській).

Детально проаналізовано визначення комплементів на лексичному рівні, де вони характеризуються високим рівнем емотивності. Комплімент входить до класу експресивів і належить до неінформативних мовних дій, отже, має регулятивний, індексальний та емоційно-оцінювальний зміст. Також компліменти досліджено на синтаксичному рівні, де компліментарні висловлювання характеризуються різними типами речень. Роблячи комплімент, мовець намагається переконати свого співрозмовника в правдоподібності почутого, тому вибирає різні види речень і конструкцій у структурі компліменту.

В рамках статті представлено головні аспекти використання поняття «офіційно-діловий дискурс» як комунікативно-однобічного мовленнєвого акту, що використовують для врегулювання та організації спілкування в державно-правовій і суспільно-виробничій суспільній діяльності, а також для обслуговування потреб людей у типових ситуаціях. Чимало вербальних компліментів в офіційно-діловому спілкуванні використовуються в кінодискурсі, який є одним із найбільш актуальних об'єктів аналізу лінгвістичних наук.

У статті зроблено спробу детально розглянути особливості компліментів в рамках кооперативної стратегії, проаналізовано текст американської комедії-драми "The Intern". В комедійно-драматичному фільмі "The Intern" можна знайти багато компліментів у різних виявленнях.

Ключові слова: комплімент, вербальні знаки, кооперативна стратегія, переклад, офіційна комунікація, англо-американський кінодискурс, фільм, комедія-драма.

The article describes compliments and their verbal signs in English. The phenomenon of compliments in the cooperative strategy in the framework of official communication on the basis of Anglo-American film discourse (comedy-drama "The Intern") is analyzed separately.

The main criteria for the classification of compliments are defined and it is emphasized that a separate aspect of the study of compliments is a comparative analysis of the communicative act in different linguistic cultures (Ukrainian and English, Russian and English).

The definition of complements at the lexical level is analyzed in detail, where it is characterized by a high level of emotionality. A compliment belongs to the class of expressive and belongs to non-informative language actions, so it has a regulatory, indexal and emotionally-evaluative content. And also complementary statements are characterized by different types of sentences at the syntactic level. Making a compliment the speaker tries to convince his interlocutor of the plausibility of what he heard, so he/she chooses different types of sentences and constructions in the structure of the compliment.

The article presents the main aspects of using the concept of Official business discourse as a communicative one-sided speech act, used to regulate and organize communication in state-legal and social-productive social activities, to serve the needs of people in typical situations. Many verbal compliments in official business communication are used in film discourse, which is one of the most relevant objects of analysis of the linguistic sciences today.

The article attempts to consider in detail the features of compliments within the cooperative strategy, the script of the American comedy-drama "The Intern" was analyzed. In the comedy-drama film "The Intern" you can find many compliments in various manifestations, confirming those are exactly they.

Key words: compliment, verbal signs, cooperative strategy, translation, official communication, English-American cinema discourse, film, comedy-drama.

Постановка проблеми. Комплімент як невід'ємний складник процесу комунікації використовується в різних мовленнєвих ситуаціях, зокрема під час зустрічі, прощання, привітання. Основна функція компліменту полягає у створенні або підтримці солідарності між адресантом та адресатом [1, с. 14].

Комплімент часто називають найпростішим і найнадійнішим способом задоволення соціально-психологічних потреб партнера в процесі спілкування, а застосування компліменту пояснюють бажанням мовця зробити приємне адресатові задля позитивного впливу та подальшої співпраці. Через компліменти реалізують важливі потреби людини, а саме в любові, повазі, самореалізації, визнанні та позитивних емоціях [1, с. 12].

Актуальність статті зумовлена тим, що в офіційно-діловому дискурсі досить поширені прийоми компліментів, схвалення та лестощів, а кількість помилок під час виявлення саме компліментів у фільмах та серіалах висока.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження, присвячені вивченню

компліменту, належали вітчизняним та закордонним авторам, таким як Н. Бігунова, Н. Зубець, Н. Кравченко, О. Кровицька, Н. Кузенна, Н. Мельник, В. Мищенко, Р. Brown, S. Levinson, Z. Herbert, W. Holmes, S. Miriam, P. Wolfson, N. Manes, Р. Серебрякова.

Постановка завдання. Під час дослідження цієї проблеми основні завдання полягали в аналізі вербальних компліментів в кооперативній стратегії та виявленні компліментів у кооперативній стратегії на матеріалі американського кінодискурсу.

Виклад основного матеріалу. Мовознавці сформулювали такі основні критерії класифікації компліментів:

- за характером форми (раціональні та оцінні);
- за ознаками, що підлягають схваленню (компліменти зовнішньому вигляду людини загалом, компліменти моральним якостям, здібностям, майстерності, кваліфікації тощо);
- за способом реалізації (прямі й непрямі) [3, с. 8];
- за ступенем розгорнутості (короткі й розгорнуті).

Окремим аспектом вивчення компліментів є зіставний аналіз цього комунікативного акту в різних лінгвокультурах, наприклад в українській та англійській, російській та англійській. Зокрема, науковці доходять висновку, що прямий комплімент більш характерний для української лінгвокультури, а непрямий – для англійської. Англійські комуніканти частіше звертають увагу в компліментах на такі якості людини, як щедрість, сміливість, скромність, вихованість, чесність, релігійність, а українські – на такі якості, як доброта та розум. Більшою різноманітністю в англійській лінгвокультурі порівняно з українською, вирізняються компліменти, що стосуються здібностей адресата.

На думку Дж. Серля, під час висловлення будь-якого компліменту міститься репрезентативний намір мовця, тобто висловлення власних емоцій, інтенціонального стану мовця (умова щирості мовленнєвого акту), що стосується певного стану речей (передумовою є існування такого стану речей). Водночас через комплімент мовець виражає комунікативний намір, тобто прагне викликати в адресата певні емоції, емоційно вплинути на нього, його психічний стан і змінити його поведінку [4, с. 11].

Комплімент відрізняється від лестощів саме тим, що дається невелике перебільшення гідності співрозмовника. Підлесник сильно перебільшує цю гідність. Лестощі грубіше й мають більше шансів бути відкинутими через неправдоподібність. Позитивному сприйняттю компліменту сприяє використання у ньому фактів, відомих обом партнерам. Відсутність фактичної основи робить комплімент непереконливим і може звести висловлювання до рівня лестощів.

На лексичному рівні комплімент характеризується високим рівнем емотивності. Комплімент входить до класу експресивів і належить до неінформативних мовних дій, отже, має регулятивний, індексальний та емоційно-оцінювальний зміст.

Англійська мова має велику кількість оцінювальної, емоційно забарвленої, емотивної лексики, яка надає компліментам високу тональність та має емотивні прикметники, іменники та дієслова, інтенсифікатори, прислівники-інтенсифікатори, вигуки, імена адресатів. У структурі англійського компліменту використовуються повні синтаксичні конструкції, емотивні дієслова (*to be glad, to be delighted*), прикметники з яскраво вираженою позитивною конотацією (*pretty, fine, nice*), підсилювальні прислівники (*so much, extremely*), інтенсифікатори (*very, so, too*), вигуки (*oh, gosh*) та лексичні одиниці з протилежним значенням.

Для вираження захоплення зовнішністю співрозмовника мовець в англійському компліменті може використовувати такі прикметники, як *beautiful, wonderful, graceful, gorgeous, sweet*.

На синтаксичному рівні компліментарні висловлювання характеризуються різними типами речень. Роблячи комплімент, мовець намагається переконати свого співрозмовника в правдоподібності почутого, тому вибирає різні види речень і конструкцій у структурі компліменту. Англійські компліменти будуються за такими однаковими схемами:

- 1) підмет + іменний присудок (дієслівний);
- 2) конструкції, які починаються з “What...!”, “How...!”;
- 3) інверсія;
- 4) порівняльні конструкції;
- 5) найвищий ступінь порівняння прикметників.

Англійській мові властиві такі синтаксичні структури:

- 1) використання конструкцій “there is/are”;
- 2) конструкції зі зворотами “I know”, “I think”, “I am sure”, “I hope”, “I dare say”, “I assure you”;
- 3) компліменти, побудовані за схемою складного речення умовного способу.

Щодо мовленнєвого акту компліменту, то це двоходове утворення: комплімент – відповідь на комплімент. Типи таких мовленнєвих актів принципово різняться залежно від дистанції між учасниками спілкування. Формування компліменту ґрунтується на важливих емоційно-психологічних потребах. Зовнішнім стимулом реалізації компліменту є адресат, а внутрішнім – бажання мовця висловити позитивні емоції, налагодити та підтримати контакт, вплинути на адресата тощо. Висловлення компліменту здебільшого базується на симпатії.

Мовець досягає різних комунікативних цілей під час висловлення компліменту, тому доволі важко визначити його основну мету, адже комплімент – це суб’єктивне висловлення, через яке адресант виражає власні емоції та почуття, прагне встановити солідарність та комунікативну рівновагу, позитивно вплинути на адресата та засвідчити свою ввічливість.

Деякі лінгвісти трактують комплімент як «вербальний подарунок» адресату, що складається з позитивної оцінки зовнішнього вигляду, досягнень, успіхів адресата. Більшість компліментів, що зустрічаються в культурі англійських країн, має на меті зробити перший крок і дати початок розмові, тому в діловому спілкуванні комплімент має значну перевагу.

Офіційно-діловий дискурс – це комунікативно-однобічний мовленнєвий акт, що використовується для врегулювання та організації спілкування в державно-правовій і суспільно-виробничій суспільній діяльності, а також для обслуговування потреб людей у типових ситуаціях [4, с. 67]. Офіційно-діловий стиль відповідає офіційним відносинам, до яких належать виробничі стосунки та стосунки у сфері соціальних контактів (обслуговування). Офіційність/неофіційність спілкування проявляється у його тональності. Тональність – це комплекс формально-змістових характеристик, які залежать від стосунків учасників дискурсу (комунікантів). Тональність визначається за такими параметрами, як структурно-композиційна форма висловлювання, співвідношення вербальних та невербальних засобів, якість мовного продукту, добір мовних засобів. Офіційне спілкування більш регламентоване за формою (в межах певного жанру); більшою мірою спирається на вербальні, ніж на пара- та екстралінгвістичні засоби, менш емоційне; краще за якість мовного продукту, менш імпульсивне і, як правило, підготовлене; оформлене мовними засобами в межах літературної норми.

Чимало вербальних компліментів в офіційно-діловому спілкуванні використовуються в кінодискурсі, який є одним із найбільш актуальних об'єктів аналізу лінгвістичних наук, а також досліджується безліччю науковців, таких як Ю. Усов, Ю. Ців'ян, Ю. Лотман, У. Еко, О. Іванова, Г. Слишкін, М. Єфремова, які, проте, так і не дійшли консенсусу щодо його природи. Кінодискурс – це зв'язний текст, що є вербальним компонентом фільму в сукупності з невербальними компонентами, а саме аудіовізуальним рядом цього фільму та іншими значними екстралінгвістичними факторами, такими як культурно-історичні фонові знання адресата, екстралінгвістичний контекст, тобто обставини, час і місце, до яких належить фільм, різноманітні невербальні засоби, зокрема рисунки, жести, міміка, які важливі під час створення та сприймання кінофільму.

Для того щоб детальніше проаналізувати особливості компліментів в рамках кооперативної стратегії, було проаналізовано текст американської комедії-драми “The Intern”.

Це популярний американський комедійно-драматичний фільм режисера Ненсі Мейерс про 70-річного видавця Бенджаміна, який вирішив спробувати найнятися стажером в офіс інтернет-магазину модного одягу, що оголосила соціальну програму залучення пенсіонерів.

Всі співробітники фірми на чолі з її засновницею та власницею Джулс Остін (Енн Хетеуей) зовсім молоді; ніхто не знає, як правильно реагувати на нового члена команди, який нічого не розуміє в сучасній техніці та соціальних мережах, але завдяки його життєвому досвіду, шляхетній мудрості та щирості головний герой стає не тільки цінним працівником фірми, але й найкращим другом та радником для кожного співробітника, зокрема для Джулс Остін [13].

Здійснивши мовний аналіз комедії-драми “The Intern”, можемо виявити багато компліментів від співробітників офісу. Отже, наведемо приклади використання їх у фільмі.

1) *You look great, by the way, so great, and you're clearly more than qualified for this job. You're actually, like, way overqualified, and we were so impressed. You had great interviews, great video.*

Дія відбувається на початку фільму, коли Бенджамін наймається в офіс. Співробітник проводить з ним співбесіду та в кінці затверджує його на посаду стажера, підкреслюючи, що він відмінно виглядає та має високу кваліфікацію.

В цьому прикладі на синтаксичному рівні комплімент виражено прикметником *great* (укр. *відмінний*) та інтенсифікатором *so* (укр. *дуже*). Речення з компліментом побудовано за схемою «підмет + іменний присудок» (*look great*) з використанням порівняльної конструкції (*more than qualified*).

2) *I actually thought you looked younger.*

Цей комплімент Бен робить секретарці Джулс Беккі, коли дізнається скільки їй років. Беккі каже, що її робота вимотує, тому вона виглядає старше, а Бен її заспокоює.

Комплімент синтаксично виражено прикметником у вищому ступені порівняння (*younger*), конструкцією «підмет + іменний присудок» та структурою *I thought* на початку речення.

3) *That was awesome. Seriously. – You're very welcome.*

В цьому прикладі Джулс дякує Бена за те, що він підвіз її додому (замість її водія) та прибрав бардак на столі в офісі. Бен відповідає, що завжди радий допомогти.

Комплімент виражено конструкцією «підмет + іменний присудок» та інтенсифікатором *very*.

4) *You started this business all by yourself a year and a half ago, and now you have a staff of 220 people. Remember who did that.*

Бен каже Джулс, що 220 людей на її фірмі за 1,5 роки – це саме її заслуга.

В цьому прикладі використано займенник *who*, який означає, що йдеться саме про неї.

5) *All I've done is take off your sock. Well, no one's ever done that better.*

В цьому прикладі Бен робить комплімент Фіоні, до якої він прийшов на масаж, і каже, що ніхто інший не зняв би його шкарпетку краще, ніж вона.

На синтаксичному рівні використано порівняльну конструкцію, прислівник *ever* та схему речення умовного способу.

6) *Like religious views, political views, people who inspire you. – Jules Ostin. I'm not trying to brown-nose you, but I've been in business a long time and I've never run across anyone quite like you. You do inspire, Jules.*

У вищезгаданому прикладі ми бачимо діалог Бена та Джулс, коли Джулс заповнює його сторінку у Фейсбукі та питає, які люди його надихають, на що Бен відповідає, що його надихає саме Джулс Остин.

Комплімент виражено порівняльною конструкцією з подвійним запереченням *I've never run across anyone* (укр. *ніколи не зустрічав*) та підсилювальним дієсловом *do*.

7) *It was nice to have an adult conversation with an adult man, you know what I mean?*

Джулс робить комплімент Бену після того, як вони добре посиділи та поговорили, кажучи, що приємно розмовляти з дорослою людиною.

На синтаксичному рівні комплімент виражено конструкцією «підмет + іменний присудок». Прикметник *nice* (укр. *приємно*) підкреслює позитивну конотацію сказаного.

8) *I know you can handle more work.*

Цю фразу Джулс каже Бену, коли вибачається перед ним, за те, що його перевели працювати до ідальні. Вона згадує, як Бен добре на неї впливає, та підкреслює, що він може впоратися з більшим обсягом роботи.

Комплімент виражено конструкцією «підмет + дієслівний присудок» та структурою *I know* на початку речення.

9) *That's freakin' genius.*

В наведеному прикладі Джулс відповідає Бену, що він вигадав геніальний план, коли він пропонує викрасти комп'ютер мами Джулс для видалення повідомлення, яке Джулс помилково відправила їй.

Прикметник *genius* надає цьому реченню позитивну оцінку, що дає змогу назвати його компліментом.

10) *No one else is ever gonna have that kind of commitment to your company, Jules.*

В цьому реченні Бен радить Джулс не наймати генерального директора на її фірму, тому що ніхто інший не буде так переживати за неї, як сама Джулс.

Комплімент виражено порівняльною конструкцією та подвійним запереченням *no one else is ever gonna have* (укр. *ніхто ніколи не буде*).

Висновки. Отже, класична модель компліменту полягає в тому, що, на відміну від схвалення, де, навпаки, оцінку дає той, хто вище за посадою або станом, його робить «молодший» співрозмовник. Однак фільм “Intern” дуже добрий та не містить ніяких натяків та сарказму. Всі співробітники поважають, підтримують один одного, а сам головний герой, Бенджамін, як з'ясувалося протягом фільму, працював в цьому офісі раніше та займав високу посаду. Крім того, Бен є дуже щирою людиною, яка має великий досвід роботи та життєвий досвід і прагне допомогти кожному, хто до нього звертається, тому «схвалення» в бік стажера також можна вважати компліментами.

В комедійно-драматичному фільмі “The Intern” можна знайти багато компліментів у різних виявленнях, що підтверджують, що це саме вони.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Буркитбаева Г. Деловой дискурс и уровни его исследования. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2010. Вип. 89. С. 140–146.
2. Григорьева В. Дискурс как элемент коммуникативного процесса: прагмалингвистический и когнитивный аспекты. Тамбов : изд-во Тамбовского государственного технического университета, 2007. 288 с.
3. Скриннік Ю. Особливості функціонування пейоративів у комунікативних ситуаціях з асиметричним статусом мовців. *Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація* : матеріали XVI міжнародної наукової конференції. 2017. № 16. С. 120–122.
4. Ширяева Т. Деловой дискурс: знания, язык текст (на материале современного английского языка). *Вестник Челябинского государственного университета. Филология. Искусствоведение*. 2011. Вып. 60. С. 136–138.